Roman Mnich

Komenský a judaismus

Článek zkoumá postoje Jana Amose Komenského k Židům, židovské kultuře a zednářství. V Komenského mysli byli Židé neustále přítomni jako národ i jako nositelé judaismu, náboženství Starého zákona, jak o tom svědčí celá řada pasáží z jeho prací. Velmi důležitým aspektem pro pochopení Komenského postoje k Židům je především skutečnost, že Židy vykreslil ve svých třech hlavních dílech: jsou to *Labyrint světa a ráj srdce* (1623, vyd. 1631), *Orbis sensualium pictus* (*Viditelný svět v obrazech*, 1658) a *Consultatio catholica* (*Obecná porada o nápravě věcí lidských*, 1666–1670). Tyto tři texty odrážejí tři oblasti Komenského aktivit: barokní umění, tj. umění jako takové (*Labyrint světa a ráj srdce*), didaktika, tj. umění výuky (*Orbis sensualium pictus*) a filozofie, tj. umění nápravy světa a věcí lidských (*Consultatio catholica*). Pozvání k dialogu obsažené v *Obecné poradě* spojuje Komenského myšlenky s židovskou filosofií dialogu, která se zrodila ve 20. století (Franz Rosenzweig a Martin Buber).

Comenius and Judaism

The article analyses the attitude of John Amos Comenius to the Jews, Jewish culture and Freemasonry. In the mind of Comenius, Jews were constantly present as a people and as representatives of Judaism, Old Testament religion, what is evidenced by many passages from his texts. A very important aspect for understanding Comenius' attitude towards Jews is, first of all, that he depicted Jews in his three main texts: *Labyrinth of the World and Paradise of the Heart* (1623, edited 1631), *Orbis sensualium pictus* (*The Visible World in Pictures*, 1658) and *Consultatio catholica* (*General Consultation on an Improvement of All Things Human*, 1666–1670). These three texts reflect three areas of Comenius' activity: Baroque art, that is, art in general (*Labyrinth of the World and Paradise of the Heart*), didactics, that is, art of teaching (*Orbis sensualium pictus*) and philosophy, that is, art of an improvement of the world and human things (*Consultatio catholica*). The invitation to a dialogue in *Consultatio catholica* brings together Comenius' ideas with Jewish philosophy of dialogue of the 20th century (Franz Rosenzweig and Martin Buber).